

Informe estratègic del sector del patrimoni a Catalunya: mapa i diagnòstic

EL MAPEIG DEL SECTOR PATRIMONIAL

- **Objectius generals**

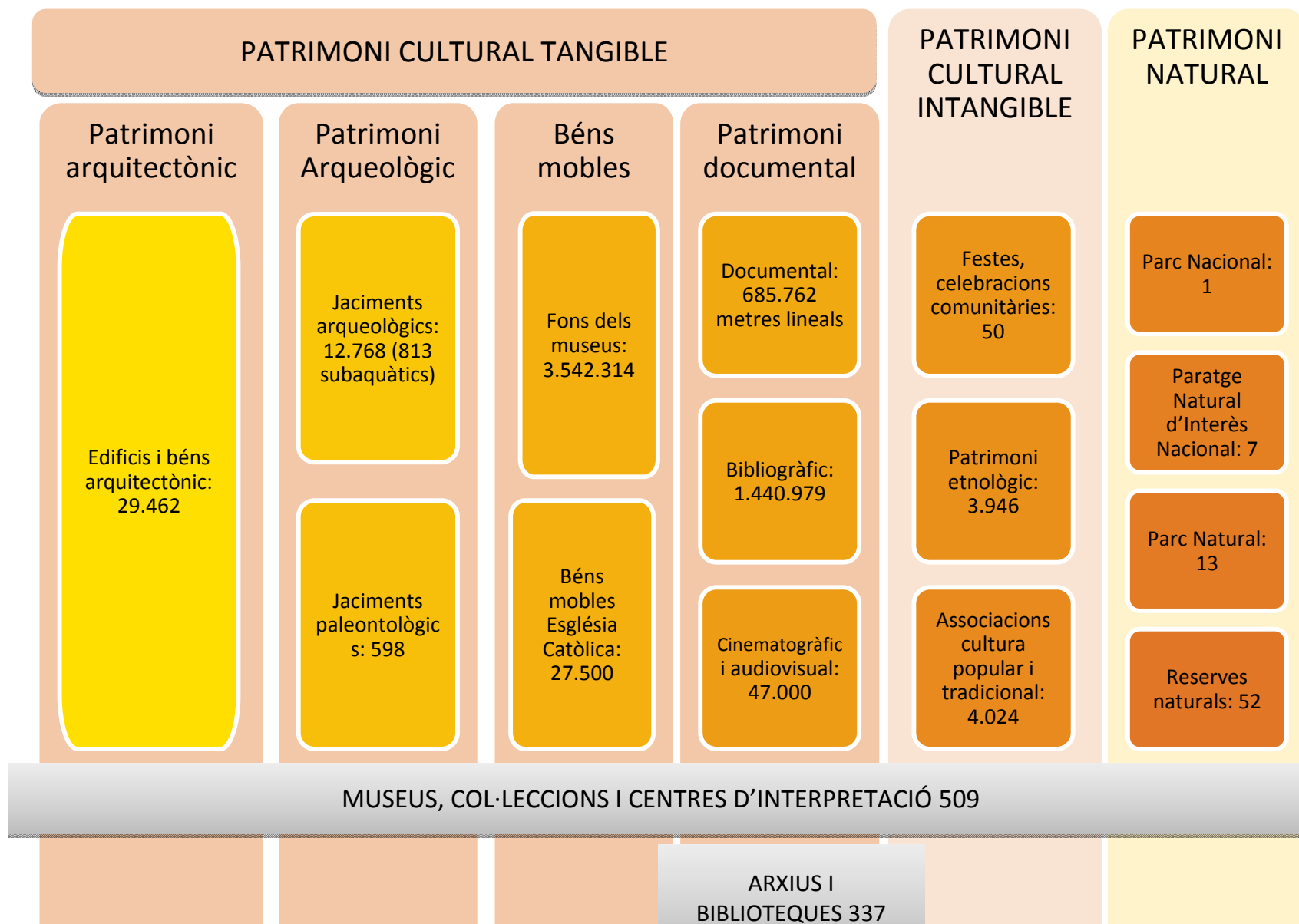
Determinar la rellevància econòmica del patrimoni a Catalunya (incloent tant els sectors vinculats tant directe com indirectament)

- **Objectius específics**

- Definir la **cadena de valor** relacionada amb la gestió del patrimoni a Catalunya
- Mapejar **els principals agents i empreses vinculats** directament amb la gestió del patrimoni a Catalunya
- Estimar la **dimensió econòmica dels principals sectors** (directes i indirectes) relacionats amb el patrimoni a Catalunya
- Orientar l'elaboració del mapa a servir de base per a crear en **el futur aliances público-privades en el sector** i definir estratègies per a dinamitzar el patrimoni a Catalunya (orientades a aconseguir un major nombre d'usuaris i incrementar els recursos obtinguts)

ELEMENTS PATRIMONIALS A CATALUNYA

Per a calcular el pes econòmic del món del patrimoni a Catalunya es dedueix que la major part provindrà d'aquells elements patrimonials que tenen una mínima estructura de gestió i coordinació dedicada

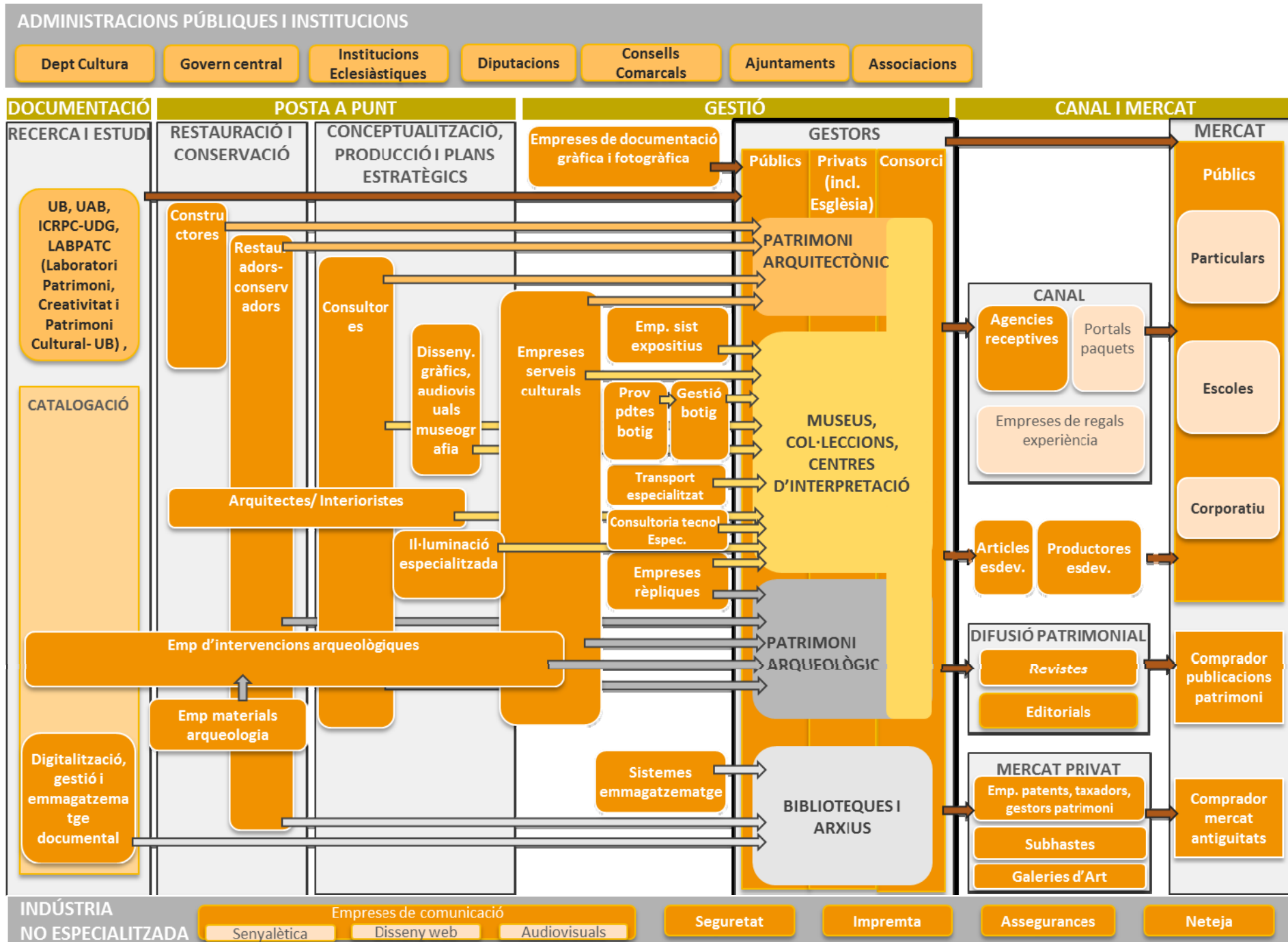

*Patrimoni etnològic es refereix a elements d'identitat que diferencien uns grups respecte els altres. Aquests elements es troben en la cultura popular i/o tradicional. Destaca la gastronomia i els oficis tradicionals

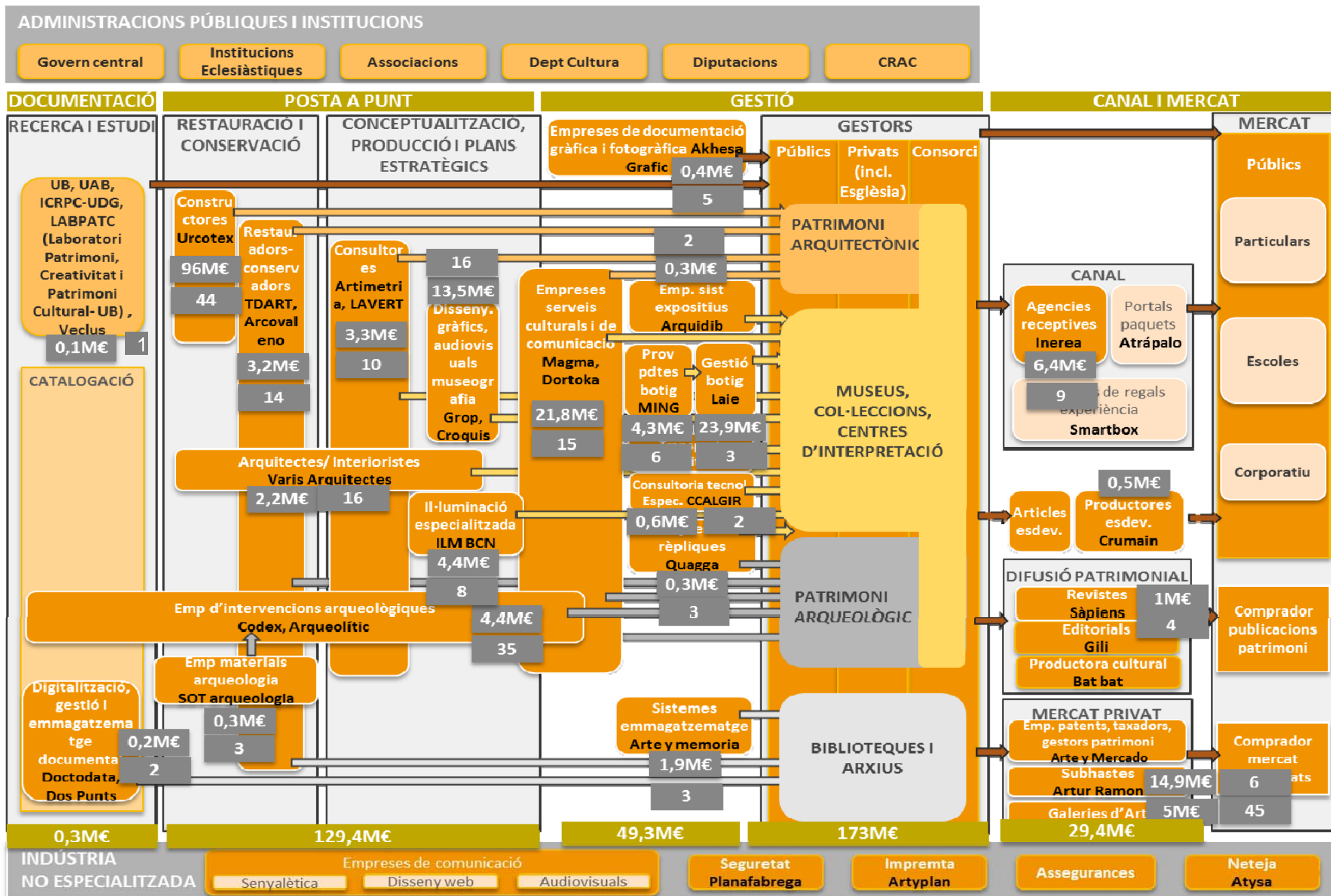
Font: Pla Estartegic de Cultura 2021 i web Generalitat per patrimoni natural

<http://www20.gencat.cat/portal/site/mediambient/menuitem.718bbc75771059204e9cac3bb0c0e1a0/?vgnextoid=0880d6bad7e1f310VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=0880d6bad7e1f310VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

ELEMENTS PATRIMONIALS A CATALUNYA

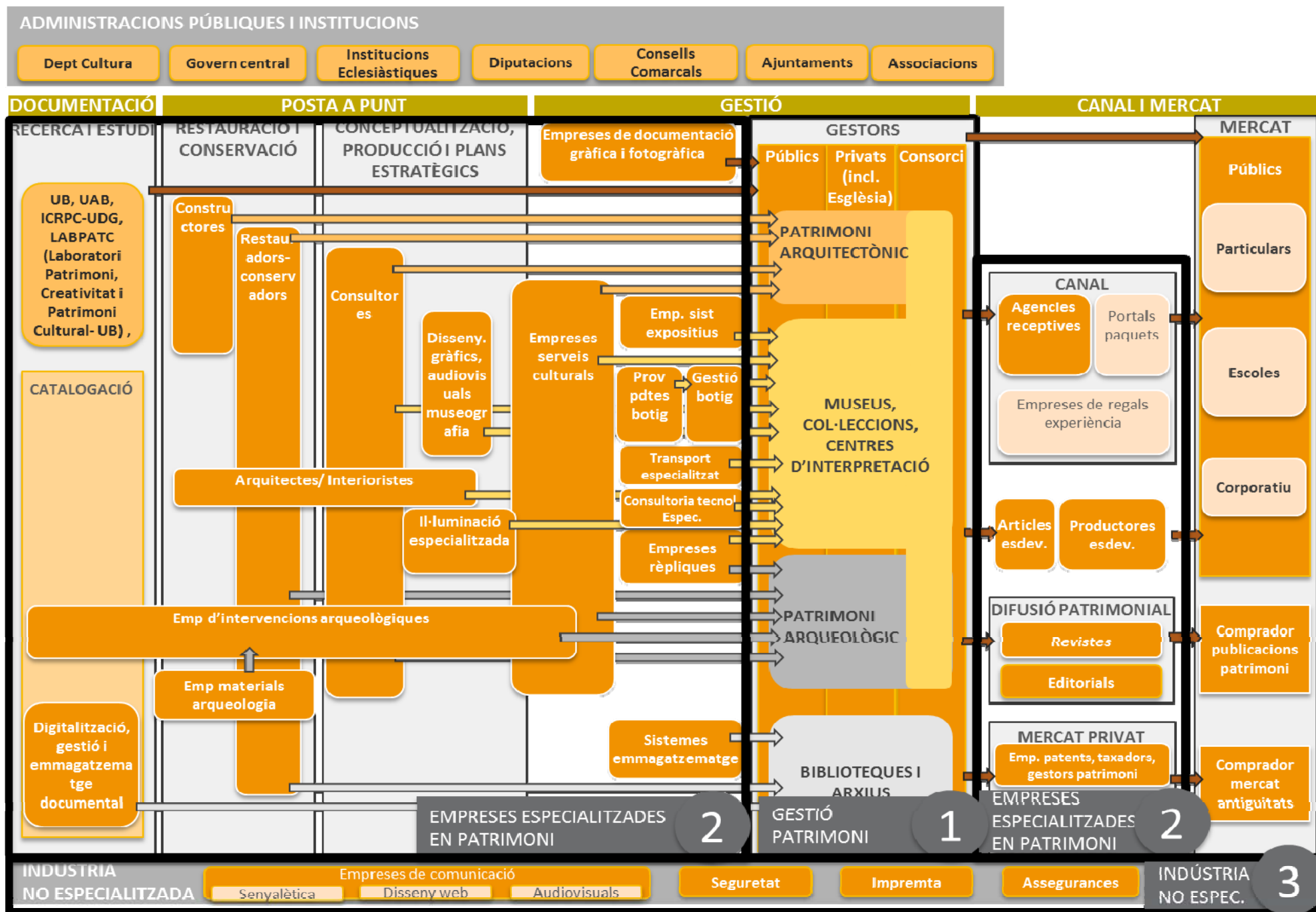

Esquema dels agents integrats en la cadena de valor incloent-hi : Xifres de facturació (M€). Nombre d'empreses. Exemple empreses

Nota: Les empreses que apareixen són només a títol d'exemple.

Esquema dels agents integrats en la cadena de valor

1 Ingressos propis i pressupost gestors de patrimoni

GESTORS DE PATRIMONI SEGONS TIPOLOGIA						
Gestor	Nombre	Visitants	Ing. Propis	Propis/Totals	Pressupost despeses	Treballadors
MUSEUS REGISTRATS	112	10,35 M	68,99 M €	44,58%	131,58 M €	1.184
Públics	94	7,32 M	34,1 M€	30,71%	115,56 M€	1.025
Privats/compartits	18	3,03 M	34,8 M€	81,2%	16,02 M€	159
COL·LECCIONS	397	15,92 M	104,55 M€	43,78%	234,30 M€	1.366
Públiques	191	4,58	16,49 €	20,01%	93,42 €	705
Privades/compartida	206	11,32	88,06 €	56,26%	140,88 €	661
BIBLIOTEQUES PATRIMONIALS	9	2,22 M	0,15 M€	1,13%	12,98 M € (*)	259
ARXIUS	328	0,26 M	No significatiu	-	11,5M€	1.230
TOTAL GESTORS PATRIMONI	846	28,77 M	173,69 M €	45,22%	390,36 M€	4.039

- Dades conegudes extretes del Registre de Museus - fiabilitat molt alta
- Càlculs a partir de ingressos i/o visitants coneguts en el 23% del casos que representen el 93% dels ingressos propis (fiabilitat alta) i estimació visitants i ticket mitjà per la resta (fiabilitat mitjana)

Dades relatives anys 2012-13
Propis/Totals es refereix als ingressos

1 Ingressos propis i pressupost gestors de patrimoni

GESTORS DE PATRIMONI SEGONS TITULARITAT (pública/privada)

Gestor	PÚBLICS						PRIVATS					
	Nº	Visit.	Ing. Propis	Propis/Totals	Pressup. despeses	Treb	Nº	Visitants	Ing. Propis	Propis/Totals	Pressup. Despeses	Treb
MUSEUS REGISTRATS	94	7,32 M	34,1 M€	30,71 %	115,7 M€	1.025	18	3,03 M	34,81 M€	81,2%	16,02 M€	159
COL·LECCIONS	191	4,58 M	16,4 M€	20,01 %	93,4M€	705	206	11,32 M	88,06 M€	56,2%	140,9 M€	661
BIBLIOTEQUES PATRIMONIALS	9	2,22 M	0,13 M€	1,02%	12,8 M€	259						
ARXIU	328	0,26 M	No sig.	-	11,5M€	1.230						
TOTAL GESTORS PATRIMONI	622	14,4M	50,6M€	26,4%	232,8M€	3.204	224	14,36 M	122,9 M€	61,6 %	157 M€	820
TOTAL	NOMBRE GESTORS		VISITANTS		ING. PROPIS		PROPIS/TOTALS		PRESSUPOST DESPESES		TREB.	
	846		28,77M		173,69 M€		45,22%		390,36M€		4.039	

■ Dades conegudes extretes del Registre de Museus - fiabilitat molt alta

■ Càlculs a partir de ingressos i/o visitants coneguts en el 23% del casos que representen el 93% dels ingressos propis (fiabilitat alta) i

■ estimació visitants i ticket mitjà per la resta (fiabilitat mitjana)

30/09/2014

Dades relatives anys 2012-13

Propis/Totals es refereix als ingressos

1 Ingressos propis i pressupost gestors de patrimoni

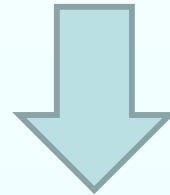
TOP 5 INGRESSOS PROPIS MUSEUS I COL·LECCIONS

PÚBLIC						PRIVAT					
	Nom	Visitants	% Visitants Totals	Ingressos propis (IP)	% IP TOTALS		Nom	Visitants	% Visitants Totals	Ingressos propis (IP)	% IP TOTALS
1	Teatre-Museu Dalí	1.580.517	11,0%	15.404.618 €	30,3%	1	Museu de la basílica de la Sagrada Família	3.176.970	22,1%	31.300.000 €	25,5%
2	Museu Picasso	915.225	6,4%	7.299.657 €	14,3%	2	Museu del Futbol Club Barcelona	1.506.022	10,5%	26.552.593 €	21,6%
3	Museu Nacional d'Art de Catalunya	635.917	4,4%	3.608.774 €	7,0%	3	La Pedrera	973.262	6,8%	17.200.000 €	14,0%
4	Museu Marítim de Barcelona	298.525	2,1%	1.781.663 €	3,5%	4	Casa Batlló	796.301	5,5%	14.030.000 €	11,4%
5	Museu d'Art Contemporani de Barcelona	627.041	4,4%	1.628.583 €	3,2%	5	Fundació Joan Miró	910.744	6,3%	5.316.459 €	4,3%
	Total	4.057.225	28,3%	29.723.295 €	58,4%		Total	7.363.299	51,3%	94.369.052	76,8%

El top 5 de museus i col·leccions públiques concentren més de la meitat dels ingressos propis totals públics, mentre que el top 5 de museus i col·leccions privades concentren tres quartes parts dels ingressos propis privats totals

1 Ingressos propis i pressupost gestors de patrimoni

10 equipaments / Gestors Patrimoni sobre **846**

- **40%** Visitants
- **70%** ingressos

Gran recorregut de creixement en visitants i ingressos

2 Estimació impacte proveïdors especialitzats

	NOM EMP	% NÚMERO EMPRESES	INGRESSOS EXPLOT PATRIMONI ('11-'13)	% INGRESSOS EXPLOT	NOMB EMPLEATS ('11-'13)	EBITDA/ING EXPLOT 2012	CAGR ING. EXPLOT. '07-'12	CAGR NÚMERO EMPLEATS '07-'12
Constructores especialitzades	44	16,86%	96.853.747,80 €	45,81%	1887	-1%	-13%	-7%
Gestió de botigues i restauració	3	1,18%	23.960.272,38 €	11,33%	194	2%	10%	11%
Serveis culturals	14	5,10%	21.056.187,55 €	9,96%	1167	10%	7%	22%
Subhastes	6	2,35%	14.919.935,13 €	7,06%	57	8%	-5%	-3%
Museografia, disseny gràfic i audiovisual	16	5,88%	13.556.456,98 €	6,41%	438	-2%	-7%	-12%
Agències receptives	9	3,53%	6.479.127,72 €	3,06%	38	2%	6%	-4%
Galeria d'art	45	17,25%	4.939.228,97 €	2,34%	15	1%	-12%	1%
Intervencions arqueològiques	35	13,73%	4.491.286,34 €	2,12%	91	-8%	-18%	-17%
Il·luminació especialitzada	8	3,14%	4.421.860,76 €	2,09%	97	-4%	-12%	0%
Proveïdor productes botigues i restauració	6	1,96%	4.318.863,87 €	2,04%	19	4%	0%	-11%
Consultoria patrimoni	10	3,92%	3.328.850,88 €	1,57%	56	3%	-2%	0%
Restauradors i conservadors	14	5,49%	3.263.382,47 €	1,54%	64	1%	2%	-1%
Arquitectes/Interioristes	16	6,27%	2.271.804,76 €	1,07%	32	0%	-11%	-13%
Empreses materials, sistemes d'exposició i emmagatzematge	5	1,96%	1.945.893,95 €	0,92%	62	-9%	-7%	-3%
Revista especialitzada	4	1,57%	1.058.174,54 €	0,50%	26	3%	-9%	-3%
Comunicació especialitzada	2	0,78%	819.587,47 €	0,39%	9	-18%	-7%	-9%
Altres empreses patrimoni	4	1,18%	745.065,55 €	0,35%	15	-38%	73%	-
Consultoria sistemes informació	2	0,78%	685.701,91 €	0,32%	5	19%	-7%	0%
Consultoria turisme cultural	2	0,39%	671.195,24 €	0,32%	8	10%	-13%	-
Empreses de documentació gràfica, fotogràfica i audiovisual	5	1,96%	496.928,25 €	0,24%	4	-12%	-16%	-16%
Rèpliques artístiques	3	1,18%	357.607,10 €	0,17%	2	16%	4%	-13%
Tecnologia per arqueologia	3	1,18%	326.133,42 €	0,15%	2	14%	-	-
Digitalització, gestió i emmagatzematge documental	2	0,78%	255.613,77 €	0,12%	5	6%	-19%	-11%
Transport especialitzat	2	0,78%	- €	-	-	-	-	-
TOTAL GENERAL	261	100%	211.403.557,01 €	100%	4293	-1%	-8%	-5%

Nota metodològica: Elaboració pròpia a partir identificació d'empreses segons entrevistes i fonts prèvies del departament. Classificació individual de les empreses a partir anàlisi webs, notícies, entrevistes i obtenció de dades econòmiques i treballadors del Registre Mercantil, estimant % de vendes provinents del món patrimonial. Per a les empreses sense dades o d'anys anteriors a 2011 s'ha realitzat una estimació d'ingressos provinents del negoci. L'anàlisi s'ha centrat en l'àmbit empresarial i no contempla l'univers d'autònoms per la impossibilitat d'obtenir dades financeres per a aquest grup professional. Aquesta seria una àrea d'anàlisi a treballar i quantificar cara al futur, estimant que faria créixer clarament el nombre de professionals especialitzats i treballadors, tenint un menor impacte en l'àmbit del volum de negocis.

*Altres empreses patrimoni inclou Crumain (productora esdeveniments culturals), Velclus (empresa de recerca i documentació), empreses taxació obres d'art (Valor Risc) i BatBat (productora cultural)

2

FACTURACIÓ

Evolució dels sectors de l'àmbit patrimonial

EVOLUCIÓ VENDES

+25%
+

RECERCA I
POSTA A
PUNT

GESTIÓ
PATRIMONI

CANAL I
MERCAT

~96M€

~21M€

~14M€

~6M€

~3M€

~0,7M€

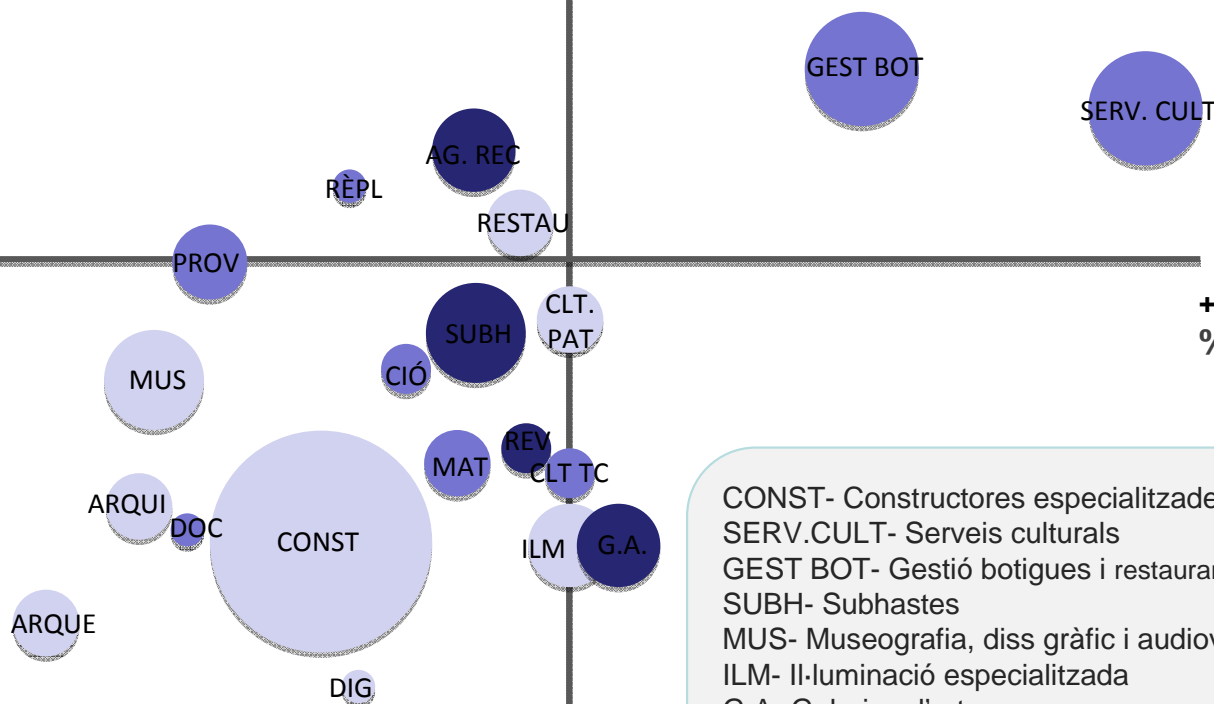
~0,3M€

-25%

+25%
+

EVOLUCIÓ
TREBALLADORS

- CONST- Constructores especialitzades
- SERV.CULT- Serveis culturals
- GEST BOT- Gestió botigues i restaurants
- SUBH- Subhastes
- MUS- Museografia, diss gràfic i audiov
- ILM- Il·luminació especialitzada
- G.A- Galeries d'art
- AG.REC- Agències receptives
- PROV- Proveïdor productes botigues
- ARQUE- Intervencions arqueològiques
- RESTAU- Restauradors i conservadors
- CLT.PAT- Consultoria patrimoni
- ARQUI- Arquitectes/ interioristes
- MAT- Emp materials, sist expositius
- REV- Revistes especialitzades
- CIÓ- Comunicació especialitzada
- CLT TC- Consultoria turisme cultural
- DOC- Documentació gràfica
- RÉPL- Rèpliques artístiques
- DIG- Digitalització, emmagatz doc

3 Estimació impacte en indústria no especialitzada (dades registre Museus)

TIPUS		DESPESA SEGURETAT EN M€(% TOTAL DESPESES)	DESPESA ASSEGURANCES EN M€(% TOTAL DESPESES)	DESPESA NETEJA EN M€ (% TOTAL DESPESES)
MUSEUS REGISTRE	PÚBLICS	4,89 M € (4,2%)	3,79 M € (3,2%)	2,43 M € (2%)
	PRIVATS / COMPARTITS	1,41 M € (8,7%)	0,27 M € (1,7%)	0,38 M € (2,3%)
COL·LECCIONS	PÚBLICS	3,48 M €	3,27 M €	2,15 M €
	PRIVATS / COMPARTITS	12,78 M €	2,26 M €	2,17 M €
TOTAL	32,19 M €	22,57 M €	9,62 M €	7,13 M €

Font: Dades respecte els 106 dels 112 museus pertanyents al Registre a Catalunya (Recopilació a partir informació entrevistes amb dades extretes del Registre Mercantil)

4 Despesa del turista amb motivació cultural

TURISME CULTURAL

Tipus de turista	Despesa total	Despesa del turista cultural	%“cultural”	Nombre turistes totals	Nombre turistes “culturals”	% cultural
Català	1.619,5M€	91,5M€	5,64%	16,89 M	0,58 M	3,4%
Espanyol	977,6M€	116,3M€	11,9%	3,90 M	0,35 M	9,0%
Internacional	14.035,5M€	3.200M€	22,8%	15,58 M	3,18 M	20,4%
Total	16.655,6M€	3.407,8M€	40,34%	36,37 M	4,13 M	32,8%

88,8% equival a patrimoni *

TURISME PATRIMONIAL

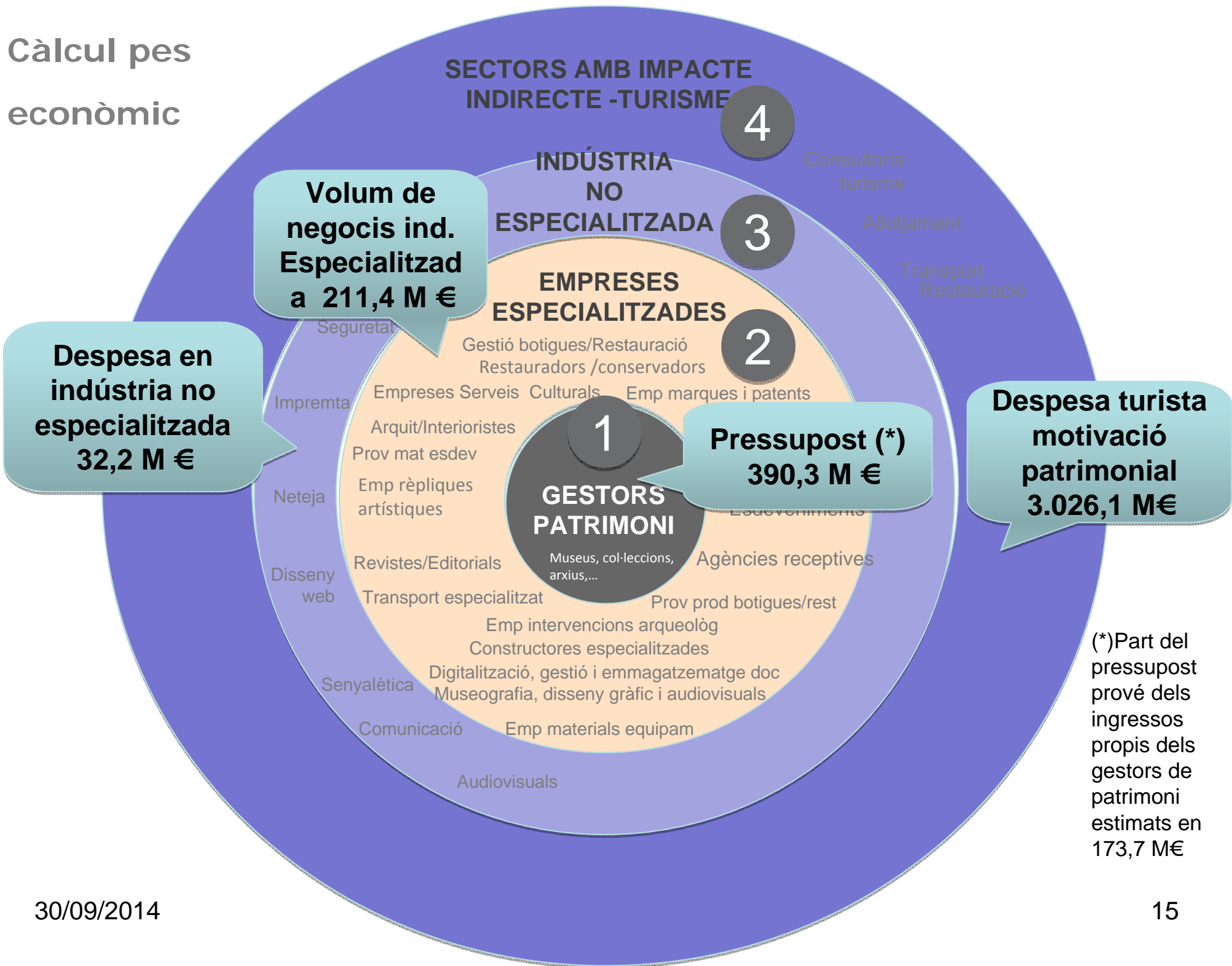
Tipus de turista	Despesa turista patrimonial	%“patrimonial”	Nombre turistes patrimonials	% patrimonial
Català	81,25 M€	5,02%	0,52 M	3,10%
Espanyol	103,27 M€	10,56%	0,31 M	8,07%
Internacional	2.841,6 M€	20,25%	2,82M	18,16%
Total	3.026,12 M€	35,83%	3,66 M	29,33%

FONT: Familitur i Egatur, Institut de Estudios Turísticos (IET) (2013), Observatori de Turisme del Departament Empresa i Ocupació

*Opció marcada a l'enquesta del IET: *categoria visites culturals: museus, esglésies., pobles i monuments*

****La despesa inclou:** paquet turístic, allotjament, transport local, restauració, comestibles, altres despeses

Càlcul pes econòmic

Conclusions generals de la caracterització

- Alt grau d'**especialització** en el món del patrimoni: 71% dels ingressos de les empreses proveïdores de serveis estan vinculats al sector patrimonial.

- **Les activitats més vinculats són:**

- empreses de subhastes
- les galeries d'art
- intervencions arqueològiques
- restauració/conservació
- consultories de turisme cultural
- empreses de rèpliques artístiques
- digitalització, gestió, emmagatz. documental
- proveïdores de tecnologia per arqueologia

- **Altres activitats també molt vinculades són:**

- empreses de serveis culturals
- Museografia, disseny gràfic i audiovisual
- agències turístiques receptives
- proveïdors de productes per botigues d'equipaments culturals
- consultores de patrimoni
- revistes especialitzades
- empreses de comunicació especialitzada

ESPECIALITZACIÓ
PATRIMONI
100%

ESPECIALITZACIÓ
PATRIMONI
80%-95%

TIPOLOGIA EMPRESES

CONSTRUCTORES ESPECIALITZADES

SERVEIS CULTURALS

GESTIÓ DE BOTIGUES I RESTAURACIÓ

MUSEOGRAFIA, DISSENY GRAFIC I
AUDIOVISUAL

SUBHASTES

IL·LUMINACIÓ ESPECIALITZADA

GALERIA D'ART

AGÈNCIES RECEPTIVES

PROVEÏDOR PRODUCTES BOTIGUES I REST

INTERVENCIONS ARQUEOLÒGIQUES

RESTAURADORS I CONSERVADORS

CONSULTORIA PATRIMONI

INTERIORISTES/ARQUITECTES

MATERIALS, SIST EXPOSICIÓ I EMMAGATZ

REVISTA ESPECIALITZADA

COMUNICACIÓ ESPECIALITZADA

CONSULTORIA TURISME CULTURAL

DOC GRÀFICA, FOTOGRÀFICA I AUDIOV

RÈPLIQUES ARTÍSTIQUES

DIGITALITZACIÓ, GESTIÓ I EMMAGATZ DOC

TECNOLOGIA PER ARQUEOLOGIA

TRANSPORT ESPECIALITZAT

Conclusions generals de la caracterització

- Molt enfocat al **sector públic**:
  - Perquè és el mercat majoritari... però amb un major nivell de contenció de despesa en els darrers anys.
  - Perquè l'àmbit privat tendeix a incorporar serveis principals internament (com les botigues) o subcontracta serveis específics i d'alt valor afegit (fora de l'àmbit patrimoni, ex. audiovisuals 3D)
  - Possible major sofisticació criteris de compra per part de l'àmbit privat

Conclusions generals de la caracterització

- Decreixement del mercat porta a Empreses amb estructures **molt reduïdes i flexibles** (adaptades a les condicions del mercat): la plantilla fixa es converteix en col·laboracions amb freelance i empreses amb **carteres de serveis més àmplies** (per suportar caiguda mercat i aprofitant estructures flexibles):

TIPOLOGIA D'EMPRESA	SERVEIS DE NUCLI
Serveis culturals	<ul style="list-style-type: none"> • Atenció al públic • Visites guiades
Gestió botigues equipaments	<ul style="list-style-type: none"> • Gestió botigues equipaments
Museografia	<ul style="list-style-type: none"> • Producció i muntatge expositius
Arqueologia	<ul style="list-style-type: none"> • Intervencions arqueològiques • Estudis de prospecció arqueològica • Manteniment i neteja de jaciments • Trasllat peces a museus
Consultoria patrimonial	Coneixement de públics Diagnòstic estat situació Plans estratègics
Arquitectura	Projectes d'arquitectura
Il·luminació especialitzada	Projectes d'il·luminació

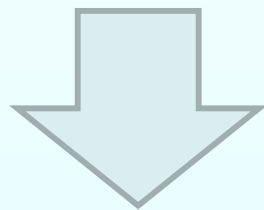
SERVEIS ADICIONALS	
<ul style="list-style-type: none"> • Consultoria • Museografia • Comunicació 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats turístiques • Més tipologia de tallers per escolars
<ul style="list-style-type: none"> • Gestió llibreries independents • Producció línia pròpia d'articles • Gestió de cafeteries 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats educatives • Formació personal
<ul style="list-style-type: none"> • Museologia • Conceptualització • Guionització • Disseny gràfic • Audiovisuals 	<ul style="list-style-type: none"> • Mobiliari • Il·luminació • Senyalització • Interiorisme
<ul style="list-style-type: none"> • Museografia • Tallers didàctics públic escolar • Visites guiades • Consultoria històrica 	<ul style="list-style-type: none"> • Disseny tallers per escolars • Producció fulletons
<ul style="list-style-type: none"> • Producció audiovisuals • Formació professionals equipaments 	18
<ul style="list-style-type: none"> • Interiorisme • Museografia 	<ul style="list-style-type: none"> • Formació en il·luminació • Lloguer i reparació
<ul style="list-style-type: none"> • Informes, auditories i classificacions d'eficiència energètica • Domòtica • Il·luminació urbana i vial 	

Conclusions generals de la caracterització

- Oportunitats de creixement
  - Només unes poques empreses dins àmbit consultoria i gestió en procés **internacionalització**. Reptes de reducció de dependència del mercat local, exemples:
    - Empreses de serveis culturals que venen a França i Brasil
    - Empreses de gestió de llibreries i botigues d'equipaments per conca Mediterrània
    - Empreses de museografia amb projectes per Sudamèrica
    - Empreses constructores especialitzades amb projectes a Sudamèrica, França i Nord d'Àfrica
    - Despatxos arquitectura que comencen a realitzar treballs pel Nord d'Àfrica i Sudamèrica
- **Professionalització** en la gestió: ha d'estar lligada a voluntat i interès empresarial en créixer econòmicament. Els casos d'empreses que treballen "per amor a l'art" i sense voluntat d'expandir-se són nombrosos, sobretot en les empreses més petites dels sectors més especialitzats: restauració/conservació i agències receptives especialitzades,...

Per tant

- Massa crítica empreses. Riquesa cadena de valor.
- Especialització
- Reptes comuns (professionalització)
- Oportunitats creixement (internacionalització)
- Sinèrgies : Empreses complementàries

A partir del mapeig (caracterització, oportunitats i febleses) iniciem un treball conjunt d'agents públics –privats amb l'objectiu de dinamitzar el Patrimoni Cultural. Propers passos...

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura